

به نام خالق طبیعت

به مناطق ماندابی، آبگیر، دایمی یا موقت، ساکن یا جاری، با آب شیرین، شور یا لب شور و نیز به مناطق دریایی، به شرطی که عمق آب در مواقع جزر از ۶ متر تجاوز نکند تالاب میگویند. این تعریف هنوز جامعترین تعریف تالاب است که در کنوانسیون رامسر در سال ۱۹۷۱ ارائه گردید. بر خلاف رشد و آگاهی مردم و کشورها نسبت به اهمیت محیطهای طبیعی به ویژه تالابها هنوز درک واقعی از اهمیت، کارکرد و اهمیت این زیستگاههای حیاتی و متنوع بسیار پایین است. تالابها را می توان شاهکار خلقت به شمار آورد. به جرأت می توان گفت در مجموعه چهره های محیط طبیعی زمین کمتر زیستگاهی می توان تا بدین پایه با اهمیت پیدا کرد که تا بدین حد در مورد آنها غفلت شده باشد. در واقع می توان تالابها را از جمله نظام های حیات بخشی به حساب آورد که مطلقاً جایگزین ندارند. تالابها مفیدترین و در عین حال بدیوارترین اکوسیستم های طبیعت بشمار آورد. هیچ یک از اکوسیستم های جهان به اندازه ی تالابها صدمات ناشی از کوتاهی بشر و تمایلات خودخواهانه انسان محوری را تجربه نکرده اند. در واقع بشر با نابودی تالابها سطح پایین معرفت و دانش خود را در ابعاد علمی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی نشان داده است و متأسفانه هنوز روند تخریب این سیستم های طبیعی بی همتا که دهها کارکرد متفاوت و موزون را یکجا در خود دارند متوقف نشده است.

فایل شماره آینده ویژه نامه چیا: "معضلات شهری" می باشد. لذا از علاقمندان خواهشمندیم که مقالات و نظرات خود را در این زمینه به دفتر نشریه ارسال نمایند.

مصاحبه اختصاصی
چیا با آقای "هیوا
ناری زاده" در رابطه
با مسایل و مشکلات
مریوان

ص ۴

تالاب "زربار"،
معضلات و مشکلات

تالابها ۶ درصد سطح کره زمین را می پوشانند. نخستین همایش کشورها برای امضای معاهده ...

ص ۶

ناساندنی ژیان و
ژینگه ی گوندی
"بناوه چله"

میژووی بناوه چله، به پیی ئه و ئاسهواره زور کون و له میژینه یه،...

ص ۵

ویژه نامه ی "روز جهانی تالاب"

ثاوبه ندی خاکی، یا په تی سیداره!!

"کاره ساتی دلته زینی مهرگی ناواده ی زربار"

زربار و ثاوبه نده دهسکرده کانی وه ک قشلاق و بانه بان کردوه، وتوویه تی: "... حسییی زربار زور جیلاوزه له حسییی ثاوبه ندی بانه و قشلاق، چونکوو، ههر نه زانکاریه که له سهر ثاوبه ندی دهسکرده ی مروف، به رپیکاریکی نوی قهره بوو ده کریته وه، به لام ئه وه ده رنه نجامه ترساکه ی (به هو ی به ستنی ثاوبه ند له به رده م زربار) که تووشی زربار بووه، قهت قهره بوو ناکریته وه، زربار به ره و به شییکی خوییه، که به سهر فی میلیاردها میلیار، ناکریت بیگه رپینینه وه بو دؤخی پیشووی خوی. زربار که گوایه، گه وره ترین و گرینگترین شوینی توورستی پاریزگایه، له داهاتوویه کی زور نریکا ده بیته زله کاپیک له پیسیه کانی نازهل و مروف و شوینی زله کانی دیکه".

ئه وه تووندی ره خنه ی له شیوه ی ده کردنی ثاوه پوی (فازلاو) گونده کانی دهوروویه ری زربار و خو هه لکیشانی به رپرسان و دریز خایاندنی ئه وه پرورزه گرتوه و. ئه لیت: "به رپوه بردنی دوور کردنه وه و کو کردنه وه ی فازلاوی دیهاته کانی دهوروویه ری زربار!! زورم به لاهه سهیره. بو کارناسانیش زور گرینگه، که بزائن دوور کردنه وه ی ثاوه پوی دیهاته کان له چ ریگه یه که وه؟ بو کوئی؟ له چ کانالیکه وه؟ گرینگتر له هه موو، کو کردنه وه ی له کوئی؟ له ناو زرباردا؟! وه ک زله کانی شار که له شویتیکدا کو ئه کریته وه!!".

ره خنه یه کی دیکه ی به ریز باغه بان له شانازی نواندنی به رپرسان؛ له سهر لیکو لینه وه ی ژینگه یی، ناو ریزگه ی له وه رگا کانی سهرووی زربار و کوئیایی پرورزه ی کانالی گواستنه وه ی ئوی چه می قزلچه سووه. بو یی بیژئی: "ئه م لیکو لینه وه، گهرچی بو باشتر بوونی باروودؤخی کشت و کالی و له وه رگه کان ههنگاوی هه ل هیناوه، به لام ئه وه ی که بایه خی یی نه دراوه، ده ریچه که یه. بیر له داهاتووی زربار و پوکانه وه ی، که ئیستا تووشی بووه نه کراوته وه.

محمه د رهزا باغه بان، له دایک بووی سالی ۱۳۴۲ ی شاری مهریوان و دانشتووی شاری سنه یه و خاوه ن پروانامه ی کوئیایی ده رهینه ری و فیلم سازی، له لایه ن ئه نجه مهنی سینهمای لاوانی کوردستانه. ههروه ها مه له وانیککی ژیر ناو گه ری (غواس) به توانایه که له هه موو که ش و هه وایه ک و له ههر وه ریزیکا و، چ له شه ودا یی یا رور، توانای فیلم و وینه هه لگرتنی له هه موو قوولایی و قوژبن و گیان له به ران و گزوو گیایه کی زرباری هه یه. به ریز باغه بان له سالی ۱۳۷۷ دا ده سستی کردوه به لیکو لینه وه و کو کردنه وه ی زانباری له سهر ده ریچه ی زربار و، له سه ره تایی سالی ۱۳۸۲ به و لاه، به رده وام وینه و فیلمی له دهوروویه ر و قوولایی و رووپه ری زربار گرتوه. ئه وه به ریزه ویستوویه تی به کو کردنه وه ی وینه و فیلم له سهر شریت و سی دی، و راپورتی کارناسانه، به و په ری دلسوزیه وه خه سارناسی باروودؤخی دلته زینی ده ریچه ی زربار، به تاییه ت دهوری نه گریس و خنکینه ری ثاوبه ندی خاکی به رده م زربار، بکات. به لام به داخه وه به رپرسانی ناوه نده جوور به جووره کان، نه ک ههر هاو کاریان نه کردوه، به لگوو، تاوانباریان کردوه به وه ی که به دوا ی به رزه وه ندی سوودپه رستانه وه یه!. کاک رهزا باغه بان دوا ی کردوه که وامی به نی بو سندننی دووربین و که ره سه ی پیشکه وتووی فیلم و وینه هه لگرتن. سه دان نامه ی له گه ل ئوستانداری و ئیداره پیوه نیداره کان گورپوه ته وه، به لام جگه له توممت و بی ولامی هیچی ده ست نه که وتووه. به ریز باغه بان له یه کی له گو فاره کانی چه ند سال پیش ئیستا، باسی ئه وه ئه موونه تاله ی خو ی کردوه، که به بیویستمان زانی بریک له تیبنیه کانی ئه وه به ریزه به نمونه به بنینه وه. ئه وه به راشکاو ی باسی ره وتی مهرگی به خیرایی زربار و دوا هه ناسه کانی کردوه. ئه وه ئیژیت: "... ئه وه نده کات درهنگه، ته نانه ت یه ک روریش له سهر مهرگ و تیچوونی زربار کاربگه ری هه یه و قهره بوو ناکریته وه". کاتی کاربه دهستان باسی به دوا دچوونی دؤخی

دریژه له لاپه ره ی ۶

خاوبن کردنه‌وی ناوایی کانی سپیکه

له درٲٲه‌ی سالی ۸۸ دا بٲ چنده‌مین جار ناوایی کانی سپیکه له لایهن خه‌لکی ناوایی به‌تایبه‌تی لاوه‌کانه‌وه خاوبن کرایه‌وه. دواین جار له پاییزی رابوردوودا ده‌روبان‌ی کانی‌سپیکه له خه‌شل و ناٲٲنه‌ره‌کان پاک کرایه‌وه. کٲشی ٲهو ٲه‌شخالانه لهو جارده‌ا شه‌ست کیسه‌ی پرکراوه له زیلا بووه. ٲم کرده‌وانه بنه‌مای تیروانینی ژینگه و ده‌روبان پارٲٲزانه‌ی خه‌لکی تیگه‌ییوی ناوایی کانی‌سپیکه ده‌ره‌خات.

هه‌ستی ناژه‌ل دٲستی

هاوولاتیانی ژینگه‌پارٲز له کانی بٲران پٲچ بوونی گیانداران له سه‌رمادا خٲراک به‌زینده‌وه‌ران ٲه‌ده‌ن. شایانی سه‌رنجه له رٲژی بارینی به‌فری عی ریه‌ندان‌دا هاوولاتیبه‌کی ٲه‌مه‌گذار به‌ماشینیکی سواری سپیکه‌وه له ره‌شکه‌نه‌کان و لیواری جاده‌ی قه‌راخی زریباردا خه‌ریکی داگردنی خٲراک و دانه بووه بٲ بالنده‌کان. کرده‌وی وه‌ها له مرٲٲه‌ده‌روه‌سته‌کانی کٲمه‌لگا ٲه‌ه‌شٲٲه‌وه که چٲگای رٲزه . ٲم سه‌ر بوورده له لایهن ٲه‌ندامٲکی ٲه‌نجومه‌ن سه‌وزی چیاوه بینراوه.

دراین محله چه می‌گذرد ؟

این محله معلوم نیست محله مسکونی است یا میدان میوه و تره‌بار یا ترینال بخش سرشیو، کوماسی و چناره یا کاروانسرای حیوان فروشی !!، تعجب نکنید از محله جنگلبانی حرف میزنم ..روزانه ده‌ها دستگاه تویوتا، مینی بوس، تراکتور و... در این محله جلو درب منازل مردم پارک میکنند و یا مزاحمت‌هایی همچون سرو صدا و شلوغی، گاز دادن‌های متوالی و گوش‌خراش، بوق‌های قطار گونه، سد معبر، ترافیک، خرابی آسفالت، شکستن لوله آب و فاضلاب، ناسزاگویی و و معضلاتی از این دست زندگی اهالی محله را بهم ریخته و آسایش و آرامش مردم را تپاه کرده است. لذا از مسئولین محترم به خصوص راهنمایی و رانندگی و شهرداری درخواست میکنیم فکری به حال این محله بکنند و راه چاره‌ای بیابند. چون این امر فضای شهر را کاملا به هم ریخته و حتی کار ادارات زیربط را زیر سوال برده است.

آیش ۵ ساله زیستگاههای ایران

طرح ممنوعیت شکار، با نظارت شهمنند موثر است. سعیده وحیدنیا یک کارشناس محیط زیست با تأیید طرح ممنوعیت شکار برای چند سال به عنوان طرح آیش حیات وحش گفت: اقدام مهمتر و عملی‌تر

شکارچیان غیر مجاز است. دکتر فرهاد دبیری نیز در گفتگو با خبرگزاری محیط زیست ایران گفت: طرح ممنوعیت شکار به مدت ۵ سال به شرطی می‌تواند تحقق یابد که سازمان تا حدی قدرتمند شود که بتواند قدرت کنترل همه شکارچیان و متخلفان را داشته باشد.

دبیری توضیح داد: در واقع تعداد محدودی از شکارچیان از طریق صدور پروانه قانونی اقدام به شکار میکنند و بیشتر فعالیت شکار بوسیله شکارچیان غیرمجاز صورت می‌گیرد و لغو صدور پروانه در صورتی در افزایش تعداد جانوران موثر است که جلوی شکار غیر مجاز نیز گرفته شود.

ایرن // www.iren.ir

آلودگی هوا و ابتلا به آپاندیسیت!

محققان با بررسی داده‌های بیمارستانی و تحلیل آلودگی هوا دریافته‌اند، ابتلا به آپاندیسیت در روزهایی که بالاترین غلظت اوزون و دی‌اکسید نیتروژن وجود دارد، به بیشترین میزان می‌رسد. این پژوهشگران می‌گویند: به نظر می‌رسد مردان زمانی که در معرض آلودگی هوا قرار می‌گیرند بیشتر به آپاندیسیت مبتلا می‌شوند اما دلیل این تفاوت جنسیتی هنوز مشخص نیست. آپاندیسیت عبارت است از التهاب زایده کرمی شکل آپاندیس که از اولین قسمت روده بزرگ به نام سکوم منشاء می‌گیرد. آپاندیس هیچ کار شناخته شده‌ای ندارد، ولی باعث بیماری می‌شود. هر ساله از هر ۵۰۰ نفر جمعیت یک نفر دچار آپاندیسیت می‌شود.

آپاندیس ممکن است توسط محتویات در حال عبور در لوله گوارشی یا یک رشته بافتی غیرطبیعی که از بیرون به آن فشار وارد می‌آورد، مسدود شود.

کمسیون فرهنگی شورای اسلامی شهر

مربیان با همکاری شهرداری و تشکل‌های

مردمی برگزار می‌کند:

همایشی دو روزه تحت عنوان:

شهروند خوب - شهر خوب

محورهای همایش:

۱- راهکارهای آموزش و ترویج حقوق

وهنجارهای شهروندی

۲- شهر مربیان و معضلات شهری (حاشیه نشینی

- ترافیک - طراحی شهری و.....)

۳- شهروندی و توریسم

۴- موانع فرهنگی تحقق وظایف و حقوق

شهروندی

۵- شهروند، محیط زیست، گذراندن اوقات

فراغت

۶- توسعه جامعه مدنی و حقوق شهروندی

۷- مدیریت کارآمد، شهر خوب

۸- مشارکت شهروندان و شهر خوب

مهلت ارسال آثار و مقالات تا تاریخ ۸۸/۱۲/۷

میباشد.

آدرس دبیرخانه همایش: مربیان شهرک

بهاران خیابان شورا، شورای اسلامی شهر

مربیان

Email : shahervande.khub@yahoo.com

زمان برگزاری : ۸۸/۱۲/۱۳ و ۸۸/۱۲/۱۴ به مدت

دو روز

مکان: مجتمع فرهنگی هنری ارشاد اسلامی

شهرستان مربیان

برگزاری روز جهانی تالاب‌ها و تغییرات آب و هوایی

در سراسر جهان

این روز جهانی تالاب‌ها با هدف جلب توجه افکار جهانی به اهمیت رودها و تالاب‌ها و نقش تعیین‌کننده آن در ادامه بقای حیات وحش و گونه‌های گیاهی در سراسر جهان برگزار می‌شود.

به گزارش خبرگزاری میراث فرهنگی هدف از برگزاری روز جهانی تالاب‌ها که هر سال دوم فوریه برابر با ۱۲ بهمن ۸۸ در سرتاسر جهان برگزار میشود، جلب توجه افکار عمومی به اهمیت نقش تالاب‌ها و ارتباط تنگاتنگ آن با حیات و فعالیت‌های اجتماعی و اقتصادی انسان است.

این روز هر سال مصادف با سالگرد برگزاری کنوانسیون جهانی تالاب‌هاست که نخستین بار در سال ۱۹۷۱ در شهر رامسر واقع در سواحل دریای مازندران برگزار شد. هدف اصلی این کنوانسیون نیز ارتقای حمایت و حفاظت از این منابع با ارزش زیستی و استفاده‌علاقه‌اند از آن‌ها در سطح محلی و ملی و استفاده از همکاری‌های جهانی در نجات و حفاظت از آن‌ها بوده است.

بر این اساس هر سال کارگزاران و سازمان‌های غیر دولتی و گروه‌ها و شهروندان در تمام سطوح اجتماعی با برگزاری کنفرانس‌ها، راهپیمایی‌ها، مسابقات فرهنگی و انتشار مطالب و عکس‌های آگاهی‌بخش می‌کوشند از این روز برای ایجاد آگاهی عمومی درباره ارزش و کارکرد تالاب‌ها و فواید آن در ادامه حیات انسان‌ها استفاده می‌کنند.

تالاب؛ این زیست گاه غنی و پر ارزش را حفظ کنیم

ایران کشوری چهار فصل است که همیشه و در هر فصلی از شرق تا غرب و از شمال تا جنوب آن ما با تنوع آب و هوایی حیرت انگیزی مواجه هستیم.

به عنوان مثال زمانی که مردم غرب ایران روز های سرد زمستانی را تجربه می کنند کار کشاورزی و حتی کشت صیفی جات در مناطق گرمسیر ایران آغاز می شود تا بلافاصله پس از عید، نوبرانه این میوه ها روانه بازار شود و همه هموطنان ما از آن استفاده کنند.

همین تنوع آب و هوایی و جغرافیای رنگارنگ ایران باعث شده تا جاذبه های طبیعی زیبایی در گوشه و کنار سر زمین پهناور ما شکل بگیرد. تالاب ها یکی از این جاذبه های دیدنی ایران هستند که در بخش های مختلف ایران وجود دارند و شهرت و اعتباری جهانی نیز یافته اند. با همه این حرف ها اما چند سالی است که روزگار تالاب های ایران خوب نیست، آنها روز های سختی را پشت سر می گذارند و نمی توانند مثل همیشه راحت نفس بکشند و به حیات خودشان ادامه بدهند.

این وضعیت بیش و پیش از هر چیز معلول بحران خشکسالی است. طی چند سال اخیر نزولات جوی کاهش داشته و مثلاً در سال گذشته این بحران به اوج خودش رسید.

سال ۱۳۸۸ هم اگرچه با وفور باران های بهاری آغاز شد اما به نظر می رسد که این باران ها برای پر کردن ذخایر آبی کشور که پشت سد ها جمع می شوند کافی نبوده است. حال و روز منابع آبی زیرزمینی هم به همین شکل است.

این روند نشان می دهد که در صورت تداوم چنین وضعیتی نگرانی در مورد ذخایر آبی و حیات تالاب های ایران جدی است.

تالاب های ایران خود به خود باعث شکل گیری اکوسیستم های زیبایی شده اند که در صورت مرگ هر تالاب این اکوسیستم و اجزای تشکیل دهنده آن هم از بین می رود.

تالاب به مناطق مردابی، آبگیر، توربزار آبی (به صورت طبیعی یا مصنوعی) دائم یا موقت با آب ساکن یا جاری، شیرین، لب شور یا شور و مشتمل بر آندسته از آب های دریایی که عمق حداکثر از ۶ متر تجاوز نکند، و مشخصاتشان چیزی میان خشکی و دریا است. اطلاق می گردد تالاب ها ممکن است همواره دارای آب باشند یا اینکه گاه خشک و گاه آبدار باشند. برخی تالاب های نزدیک دریا با جزر و مد تغییر وضعیت می دهند.

مشخصه اصلی تالاب ها ماندگاری نسبی آب در آنها است

انواع تالاب:

باتلاق (swamp) زمینهای آبدار یا خیس پر از گیاه و درخت.

مانداب یا هور (marsh) با آبی راکد و باز و گیاهان کوتاه بیشتر از جنس علف و نی.

خلاش (bog یا muskeg) آبگیری است که رستی های آن پوسیده باشد.

خلنگزار (Moorland و Heath) تالاب هایی به شکل خارستان.

لشاب (fen) تالابی نيزاری است که آب آن از گیاه آکنده شده و هوای کمی می گیرد.

تالاب های مصنوعی که برای سیلگیری رودخانه ها و دریاها درست می شود

تالاب ها یکی از زیستگاه های غنی و اکوسیستم های باارزش هر کشور به حساب می آید و کنوانسیون رامسر که ویژه تالاب هاست اهمیت حفظ آنها را بر ما می نمایاند

کنوانسیون رامسر: ۳۵ سال پیش در دوم

فوریه ۱۹۷۱ (۱۳۴۹) اجلاس کنوانسیون تالاب ها در شهر رامسر برگزار شد و این کنوانسیون نام خود را از رامسر گرفت و "رامسر" برای همیشه در تارک این کنوانسیون مهم جهانی نقش بست. کنوانسیون رامسر در سال ۱۹۷۵ جنبه قانونی به خود گرفت و کشور ایران در همان تاریخ، ۱۸ تالاب مهم خود را به این کنوانسیون معرفی و در فهرست رامسر قرار داد. از آن تاریخ تا امروز (ژانویه ۲۰۰۶) بیش از ۱۴۰ کشور با معرفی ۱۵۵۸ تالاب با مساحت ۱۳۰ میلیون و ۴۷۰ هزار و ۵۲۲ هکتار غنای بسیاری به آن بخشیده اند و همین امر موجب شده است که کشورها به تالاب های خود اهمیت داده و در حفاظت از آنها بکوشند

در این فهرست بریتانیا با ۱۶۴ تالاب از لحاظ تعداد و کانادا با ۱۳۰ هزار کیلومتر مربع تالاب، از لحاظ وسعت رکورددار است. مقر دائمی کنوانسیون در گلند، سوئیس است. بنظر می رسد که چون اطلاع رسانی در مورد تالاب های ثبت شده تنها از سوی دولت ها انجام می گیرد و نظارت های محلی از

سوی کنوانسیون بسیار ضعیف است خطرات جدی در کمین تالاب ها است. مصداق چنین وضعیتی را ما به عنوان یک شکل زیست محیطی (NGO) در ایران شاهد هستیم. به عنوان مثال وقتی سطح کمی و کیفی تالاب بین المللی گاوخونی را با سال ۱۹۷۵ یعنی زمان ثبت این تالاب در کنوانسیون مقایسه می کنیم، سئوالات بسیاری در ذهن ما بوجود می آید از جمله اینکه چگونه این چاله فاضلاب، هنوز در فهرست کنوانسیون رامسر قرار دارد؟ و یا تالاب هایی نظیر "در گه سنگی" که به گفته مسئولین محیط طبیعی سازمان حفاظت محیط زیست به علت سد سازی در بالادست آن رو به خشکی گذاشته، چگونه مورد عنایت کنوانسیون قرار نگرفته است؟ و یا تالاب بین المللی

هامون که در اثر سد سازی های متعدد دولت افغانستان که چندین سال است که با بحران جدی روبرو شده، چاره اندیشی های برون مرزی برای آن نشده است

در مجموع ۲۲ درصد از کل مساحت مناطق تحت حفاظت سازمان محیط زیست، زیست بومهای تالابی هستند. افزایش جمعیت و رشد اقتصادی و کیفیت زندگی و صنعتی شدن جهان سرعت تخریب محیط های آبی و خشکی را افزایش داده، شکار و صید بی رویه ربه گسترش نهاده، خشکاندن و تبدیل زیست بومهای تالابی و تغییر کاربری آنها افزایش یافته و هر روز شاهد نابودی بیشتر تالابها هستیم و روز به روز گونه های گیاهی و جانوری بیشتری را از دست می دهیم. عمده ترین عوامل تخریب تالابها به عوامل مصنوعی انسان ساز و طبیعی تقسیم می گردد عوامل طبیعی که روند عادی طبیعت است و لزوم برقراری تعادل در محیط می باشد و اما عوامل انسان ساز و مصنوعی که تعادل محیط را برهم زده و تهدید جدی محسوب می گردد.

از مهمترین عوامل تهدید انسان ساز تالاب های بین المللی ایران، آلاینده ها هستند که به طریق مختلف به آنها می رسند. مانند؛ فاضلاب های خانگی و شهری، کشاورزی و صنعتی، نفتی.

به طور کلی قطع گیاهان و سوزاندن پوشش گیاهی، شکار و صید بی رویه ایجاد خاکریزها و جاده کشی و احداث ساختمان در حواشی تالابها، استخراج معدن و شن و ماسه، فعالیتهای صنعتی و کشاورزی و... در حواشی تالاب ها و بالاخره معرفی گونه های جانوری و گیاهی غیربومی به زیست بومهای تالابی از عوامل تهدید انسان ساز تالابهای ایرانی می باشند.

گرد آورنده: محمد صالحی

مصاحبه اختصاصی چیا با آقای هیوا ناری زاده در رابطه با مسایل و مشکلات مریوان

ویران و از این رو نیازمند توجه بیشتر است و در این راستا تصمیم به خرید یک دستگاه فینشر برای پخش آسفالت گرفته شده است و حدود ۵۰۰ تن قیر خریداری و دپوشده است و احتمالاً تا پایان سال مقدار قابل توجه دیگری قیر خریداری شود. قدر مسلم اینکه در سال آینده شاهد آسفالت در حجم وسیعی خواهیم بود با اولویت دادن به محلات کم درآمد و حاشیه‌ای شهر که در داخل محدوده قرار دارند.

چیا: همانطوری که مطلعید مدتی است که تردد تاکت‌های نفت مردم را در داخل و خارج شهر آزرده نموده است. آیا تا به حال برای این معضل کاری کرده‌اید؟

جواب: بله با استاندار محترم، فرماندار محترم، نماینده‌ی محترم مجلس جلسات و بحث‌های فراوانی برسر موضوع داشته‌ایم و ضمناً در سفرهای مقام معظم رهبری و هیات محترم دولت در متن مکاتبات ضرورت اجرای کنار گذر یا به اصطلاح کمربندی در ضلع غربی شهر گنجانده شده است که با پیگیریهای جناب آقای مهندس محمدی ظاهراً با احداث کنار گذر موافقت شده است. هرچند شورای محترم شهر با پیشنهاد جناب آقای حاجی عزیزی مبنی بر دریافت مبلغ ۳ هزار تومان عوارض برای هر ماشین سنگین موافقت نموده است. که این امر مورد اعتراض دفتر محترم امور شورای استانداری کردستان واقع شد.

چیا: در رابطه با آتش‌سوزی جنگل‌ها و نابودی آثار تاریخی چون "مزه‌گوت سووره" تا به حال اقدامی انجام داده‌اید؟

جواب: بلی، کمیسیون فرهنگی در چندین نوبت با مدیر کل محترم سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان، نماینده‌ی محترم مجلس، ریاست محترم منابع طبیعی شهرستان، رییس محترم محیط زیست و سایر مسئولین ذی-ربط جلسات فراوان داشته‌ایم. البته شخصاً چندین بار افتخار همراهی با انجمن محترم سبز چیا در مهار آتش‌سوزی جنگل‌های اطراف مریوان را داشته‌ام و در چندین مورد با شهرداری محترم جهت تامین ماشین آتش‌نشانی همکاری و هماهنگی شده است. جای خود دارد بصورت ویژه و به نیابت از مردم شریف و عزیز مریوان، نماینده‌ی محترم مجلس، اعضای محترم شورا و کمیسیون محترم فرهنگی از تک تک عزیزان محترم فعال در انجمن همیشه سبز چیا که از مال و جان و وقت گرانبهای خویش مایه گذاشته و در جهت حفظ و توسعه‌ی طبیعت بکر و زیبای مریوان شبانه روز می‌کوشند تقدیر و تشکر بی پایان نمایم.

در پایان به یاد داشته باشیم: مریوان شهری توریستی است و بعنوان قطب گردشگری در استان کردستان معرفی شده است. منطقه‌ی ویژه‌ی اقتصادی است و به سوی منطقه‌ی آزاد تجاری پیش می‌رود. این سرمایه‌ها و پتانسیل‌های عظیم و ارزشمند را مغتنم شماریم و در جهت توسعه‌ی عمران و زیباسازی و آبادانی آن بسیار کوشا باشیم.

ادارات ذی‌ربط، فعال نمودن پلیس ساختمانی که به دلایلی ناموفق بود، کنترل نمودن مصالح ساختمانی در گلوگاه‌ها که متأسفانه آن هم ناموفق بود، استفاده از نیروهای رسمی و پرسنل محترم شهرداری جهت کنترل ساخت و سازهای غیر مجاز، ضبط مصالح ساختمانی و ابزار آلاتی همچون موتورجوش و... متأسفانه همگی فراموش کرده‌ایم مریوان شهری توریستی است و باید آن را بیاراییم و زیور و زینت بخشیم و غافل از اینکه مریوان بر روی گسل واقع شده و باید پذیرفت دیر یا زود زلزله‌ای مهیب ما را از خواب غفلت بیدار و فرزندان و خانواده‌هایمان را از خواب نوشین باز دارد و نسلی معلول و قربانی را توشه‌ی بی مسئولیتهای خویش کنیم. فراموش نشود که شهردار محترم جناب آقای بالکانه برنامه‌های خاصی برای کنترل این معضل خطرناک دارند

چیا: از برنامه‌های فرهنگی کمیسیون فرهنگی در آینده بگویید.

جواب: همچنان مستحضرید کمیسیون فرهنگی در واقع زیر مجموعه‌ی شورا است و به‌ترتیب بگویم برنامه‌های فرهنگی شورا برای سال آینده چیست؟ نیک و واقفید دوگانگی و گاهی چند دستگی در شورا بیشترین تأثیرات خویش را در رکود برنامه‌های فرهنگی گذاشت تا جایکه در مقطع زمانی خاصی فعالیتهای کمیسیون فرهنگی به کلی متوقف شد. اما خوشبختانه می‌توان پیش‌بینی کرد که سال آینده سال پرخطرهای برای همشهریان عزیز خواهد بود. از قبیل برپایی مراسمات و مسابقات متعدد به مناسبت‌های مختلف ملی و مذهبی و... در طول سال. برگزاری روز شاد در همراه برای شهروندان محترم، برگزاری جشن نوروزی با همکاری شهرداری محترم در صورت اخذ مجوز از مقامات ذی صلاح، حمایت از جوانان و نخبگان علمی و... که امیدوارم طرح‌های پیشنهادی کمیسیون محترم فرهنگی در حوزه‌های مختلف فرهنگی و هنری و تفریحی مورد استقبال اعضای محترم شورا قرار گرفته و در بودجه‌ی سالیانه اعتبارات لازم برای اجرای این برنامه‌ها گنجانده شود.

چیا: اکثر مردم از وضعیت آسفالت کوچه و خیابان‌ها گلهمندند. چه تدابیری برای رفع این معضل اندیشیده‌اید؟

جواب: متأسفانه یا خوشبختانه دوره‌ی شورای سوم مصادف بود با گاز رسانی. آن را به انفجار اتمی در شهر تعبیر نموده‌اند. جنابعالی و همه‌ی شهروندان محترم نیک مستحضرید در مدت این سه سال علی‌رغم وضعیت نامساعد مالی شهرداری در حجم بسیار وسیعی پخش آسفالت در نقاط مختلف سطح شهر صورت گرفت. محلات گلشن، حاجی نجیم، دارسیران ۱ و ۲ و استادیوم، شهید چراغی محله‌ی حسینی و اورامیها و مردوخ ترخان آباد و سه راهی نی تا مرکز شهر و بلوار دریاچه و سه راه موسک تا میدان امام شافعی (سرباز) و ۱۸ متری بیسارانی نمونه‌ای از آنهاست. به راستی شهرمان از لحاظ آسفالت

در پی درخواست مکرر خوانندگان نشریه چیا در مورد مصاحبه با اعضای شورای شهر مریوان و پیگیری مسایل و مشکلات شهر بر آن شدیم که برخی از سوالات خوانندگان را با آقای هیوا ناریزاده عضو شورای اسلامی شهر مریوان در میان بگذاریم.

چیا: آقای ناریزاده لطفاً درباره‌ی پروسه‌ی انتخاب شهردار جدید و تعداد آرای ایشان در شورا توضیح دهید.

جواب: ضمن تقدیر و تشکر از زحمات و تلاشهای جناب آقای مهندس توان شهردار محترم سابق، پس از مطرح شدن استعفا‌ی ایشان در صحن علنی شورا جناب آقای مهندس بالکانه با چهار رای به عنوان شهردار انتخاب گردید. لازم به ذکر است یک نفر از اعضای محترم به دلیل کسالت در روز رای‌گیری قادر به حضور در صحن علنی شورا نبود

چیا: هر ساله بودجه‌ای تحت عنوان بودجه‌ی فرهنگی در شورا تصویب می‌شود. آیا این بودجه تا به حال صرف کارهای فرهنگی شده است؟ تا جاییکه اطلاع داریم NGOها تا به حال از این بودجه چیزی دریافت نکرده‌اند؟

جواب: البته فقط در سال مالی جاری بودجه‌ی فرهنگی به میزان ۱۲۰ میلیون تومان داشتیم و در متن این بودجه مبلغ ۱۵ میلیون تومان برای یاری و مساعدت به NGOها در نظر گرفته شد که متأسفانه به دلایلی این امر تا کنون محقق نشده است. به عنوان مثال مقرر شد جهت خرید ابزار آلات اطفاء حریق جنگل‌ها مبلغ سه میلیون تومان به انجمن سبز چیا کمک مالی شود یا به فصلنامه‌ی زیربار و مولفین ترجمه‌ی قرآن مجید به نظم و کتاب نخبگان و چهره‌های ماندگار شهرستان مریوان مساعدت شود ولی چنین امری اتفاق نیفتاد.

چیا: رابطه‌ی شورا با NGOها چگونه است؟ آیا شورا تا به حال از پتانسیل NGOها برای ساماندهی وضعیت شهر استفاده نموده است؟

جواب: اکنون ارتباط عالی است. بلی. جلسات مشترک متعدد با مسئولین و نماینده‌ی محترم مجلس، اعضای محترم شورا و بازاریان بزرگوار و ارائه‌ی طریق برای حل مشکلات و نابسامانیهای شهر و همکاری با شورا و شهرداری محترم در برگزاری همایش "آموزش وظایف و حقوق شهروندی" در سال ۸۶ و جدیداً برگزاری همایش "شهروند خوب، شهر خوب" که در ایام ۱۲ و ۱۳ اسفند ماه برگزار می‌گردد. همچنین قرار است در همین ماه بمنظور بهبود وضعیت موجود بازار مریوان و افزایش جذب توریست و مسافرین و استقبال از مهمانان نوروزی جلساتی با نمایندگان اصناف و بازاریان محترم داشته باشیم

چیا: همچنان که مستحضرید ساخت و ساز غیر مجاز بافت شهر را کاملاً به هم ریخته است. در این مورد چه اقداماتی انجام داده‌اید؟

جواب: برگزاری جلسات متعدد با مسئولین محترم، مکاتبه با

”ژینگه پاریزی له گونده کانی ناوچه ی مهربوان“ (۱۳) ”ناساندنی ژیان و ژینگه ی گوندی بناوچه یله“

له ۱۲ کیلومتری باکووری(شمال) شاری مهربوان، گوندیکی نه خشین و رازاوه، خوش ناو و ههوا و فینک، سه رسهوز و دلرفین؛ له نابلقه ی دارستانیکی چر و چیپر، پالی داوه ته په نای کیویکی بهرز و سه رکیش و ناسمانی شین و دلوقانی نیشتمانی له باوهش گرتووه. ئەو ناوایی، بناوچه یله. له حهلقه ی سیزدهه می ناساندنی گونده کانی ناوچه ی مهربوان، کاک خه لیلی خاوه ریان، ئەو ناگاداریانه ی خواره وهی بۆ بلاقوکی چیا ناروووه، که بۆ ناساندنی باشتری بناوچه یله، سه رنجی خوینهری به پز راده کیشین.

”چیا“

بناوچه یله ئەو گونده یه، که ئیسته ماوی ۱۶۷ ئەندامی ۴۱ بنه ماله ی زه حمه تکیش و ژینگه پاریزی گوندیکی ناوچه ی خاومیراویه. میژووی بناوچه یله، به پیی ئەو ئاسهواره زور کۆن و له میژینه یه، که لهو دهووروبه ره ده رکه وتون، ده گه پرتوه بۆ چهند ههزار سال پيش ئیستا. ئەو هوموه و دیزه و گۆزه میژوویانه که له نزیک بناوچه ی ببنراون، زمان حال و، راوی ژیانیکی سه رده مانی پيش هانتی ئیسلام و ده سه لاتی ئاینه کانی کهون ئاریه. نازناوی بناوچه یله، پیوهندی راسته وخوی به هه بوونی درهختی بناوچه یه هه یه که لهو ئاویه و دهووروبه ریدا به زوری ده ببنریت. به تابهت دار بناوچه یکی زور گهوره له نیو ئاوی که لهم دواپانه دا وشک بووه. له لای خوارووی ئاوی چه میکی گهوره که له کیوه کانی ههنجیران سه رچاوه ده گرت، تیده په ریت. ئەو رووباره که به چه می گهوره به ناوبانگه، سه روشتی ئەو ناوچه یه ی زورتر رازاندووه ته وه و دوا ی تپه پاندنی چهند گوندی دیکه، ده پزرتنه چه می بایه وه. گونده کانی دهووروبه ری بناوچه یله بریتین له: بیلوو، مه حمه ده، سیف ژوووو، گاگل، شه پکه. ههروه ها ناوی بریک له کیو و دۆل و کانیواوه کانی بناوچه یله

ئهمان: قه لای چناران، باوه لیان، سیانزاری بیلوو و سیانزاری گاگل، نه زه ره وه یس، دۆله گولان، کانی چۆرکه. له بناوچه یله، که می داها ت و بیکاری هۆی سه ره کی کوچ کردن و به جی هیشتیکی به ربالای ده یان بنه ماله بۆ شاره. نزیک به ۴۰ بنه ماله لهم گونده باریان کردووه. هه رچهند ده بوا یی، به بایه خ دان به کشت و کال و ئازه لاری و ئاوه دان کردنه وه و بووژاندنه وه، که متر به کار و داها تی سه رسنوره وه خه ریک بوو نیی و گوندیان به رهو شار به جی نه هیشتایی.

پیداویستی ژیان له بناوچه یله، سه رجه م له ئاستیکی نزم دایه. ناوی خواردنه وه ی ئاوی له دهشتی بیلوو، پۆمپاژ ده کریت بۆ سه رچاوه ی دابهش کردن. ئاوه رۆی مالان به لوله ده پزرتنه ناو چه می به رده م ئاوی. بریک له خانووه کان نۆژن کراونه ته وه و هه موو بنه ماله کان ئاوده ست و هه مامیان بۆ خو یان دابین کردووه. باری پاک و پوخته یی زور باش نییه و زیله کان له نیو ئاویدا بلاو ده بیته وه، به لام شیاکه و پاشماوه ی ئازه له کان ده برین بۆ سه ر مه زراکان. له بناوچه یله، ”طرحی هادی“ به پروه نه چوووه. هه یچ پیداویستی که ی پزیشکی و ته ندروستی و فه ره نگی و وه رزشی، دابین نه کراوه. به لام لهم دواپانه دا خه ریک

بینایه کی نو ی بۆ مه درسه ده که نه وه. راده ی خوینده واری بناوچه یله زور بهرز نییه. ته نیا خویندنگه ی سه ره تایی لیه و قوتایه کانی خولی ناوهندی و دواناوهندی بۆ دریزه دان ئە پرونه گوندی به رده ره شه. به لام زوربه ی کچان له سه ره تاییدا ئە مینه وه و نایانترین بۆ دریزه دان ده رس. گرتیکی دیکه جاده ی ئاوییه که زور خراپه. هه یچ لایه نیکی له به رپرسان ئاوری لی ناده نه وه. به شیکی زوری جاده که نه ک هه ر ئیسفالت نه کراوه، به لکوو له کاتی وهشت و باران به که لکی ها توو چووی ماشین نایه ت. سووته مهنی زستانه ی بناوچه یله، نه وته. به لام بۆ نان کردن له دار که لک وه ر ده گرن. پیداویستی دیکه وه ک به رق له سالی ۱۳۷۲ و ته له فوون بۆ هه موو مالان له سالی ۱۳۸۵ دابین کراوه. کار و پیشه ی خه لکی

”خه لیل خاوه ریان“

تالاب زیربار، معضلات و مشکلات

تالابها ۶ درصد سطح کره زمین را می پوشانند. نخستین همایش کشورها برای امضای معاهده حفظ و حمایت از تالابهای با اهمیت جهانی در سال ۱۹۷۱ در شهر رامسر برگزار شد. بدین ترتیب کنوانسیون رامسر پا به عرصه وجود گذاشت. کشور ایران بعنوان زادگاه این معاهده آنچنان که شایسته است در حفظ و حمایت این پدیده‌ها- ی شکننده تلاشی در خور بدعت گذار انجام نداده. با نگاهی به تاریخ معلوم می‌شود که بشر آنچنان که باید و شاید اهمیت این محیط‌های ارزشمند را درک ننموده و تا جایی که بیشتر اوقات رابطه انسان و تالاب رابطه‌ای خصمانه و در جهت تخریب بوده است. این معضل در اکثر کشورها قابل مشاهده بوده بعنوان مثال در آمریکا تاکنون ۸۷ میلیون هکتار از تالابها از بین رفته‌اند. بحث تخریب و نابودی تالابها برای ما بسیار ملموس است چون ما با چشمان خودمان داریم سیر نابودی تالاب زیربار را به عنوان یکی از تالابهای منحصر به فرد کشور نظاره می‌کنیم از میان عوامل تخریب و نابودی تالاب زیربار می‌توان به عوامل زیر به ترتیب اهمیت اشاره نمود:

- ۱- تغییر اکوسیستم: به جرات می‌توان گفت که مهمترین عامل تخریب تالاب زیربار احداث سد خاکی (دایک) در جلو دریاچه است که زیربار را به اکوسیستمی بسته تبدیل نموده و روند نابودی آنرا سرعت بخشیده است.
- ۲- رشد جمعیت: رشد جمعیت روستاهای اطراف تالاب سبب افزایش میزان بهره برداری از این محیط حساس شده است.
- ۳- فقر فرهنگی و اقتصادی: عدم آگاهی و شناخت حساسیت های محیط‌های تالابی از جمله عوامل دیگر تخریب است که تا اکنون نیز به عنوان یکی از مهمترین عوامل تخریب محسوب می‌شود. بعلاوه برای تعداد زیادی از حاشیه‌نشینها تالاب به عنوان منبعی برای تامین غذا و ممر درآمد سالانه محسوب می‌شود.
- ۴- کشاورزی: تبدیل زمین‌های خشک اطراف تالاب زیربار به زمین های کشاورزی و هجوم رسوبات و کودهای شیمیایی به داخل آب که موجب رشد سریع نیزارها و گیاهان داخل تالاب شده که یکی دیگر از عوامل تخریب است.
- ۵- برنامه کاربری زمینها: احداث خانه‌باغها و هجوم به مناطق ساحلی و حواشی تالاب موجب اختلال و سلب آرامش تالاب شده و زیستگاه جانوران و پرندگان بومی تالاب را مختل نموده است.

- ۶- عدم سرمایه گذاری: از زمان آغاز روند تخریب زیربار تا کنون هیچ اقدامی جدی در جهت ترمیم و جلوگیری از تخریب تالاب صورت نگرفته. به طوریکه در جدیدترین اندازگیری عمق تالاب از ۱۸ متر به حداکثر ۵ متر رسیده است. و تاکنون هیچ اقدامی در جهت لایروبی کف و احیای چشمه‌های کف تالاب صورت نگرفته است.
- ۷- آلودگی: ورود فاضلابهای بعضی از محله‌های شهر از جمله محله‌ی استادپوم و فاضلاب تعدادی از روستاهای اطراف سبب افزایش سفر و ازت آب شده و نیتروفیکاسیون را موجب شده است. که رشد بیش از حد نیزارها و..... را به دنبال داشته است.
- ۸- برداشت آب از سفره‌های زیرزمینی اطراف تالاب: روزانه حداقل ۲۸۰۰۰ متر مکعب آب جهت مصرف آب شرب شهر میروان از چاههای عمیق و نیمه عمیق زیربار برداشت می‌شود. که علاوه بر تاثیر در خشکاندن چشمه‌های کف تالاب به گواهی کارشناسان می‌تواند به فاجعه‌ای زیست محیطی نیز منجر شود. در مورد عوامل تخریب زیربار می‌توان به عوامل متعدد دیگری از جمله ورود رسوبات رودخانه‌های فصلی و.... اشاره نمود که از حوصله‌ی بحث خارج است. در پایان مختصرا راهکارهای زیر ارائه می‌گردد:
- ۱- انجام مطالعات تخصصی و دقیق در جهت بررسی مشکلات و ارائه راهکارهای عملی
- ۲- بجای تشکیل جلسات مدح زیبایی و بدون کارکرد باید به عمل‌گرایی روی آورد و سالها تشکیل جلسه و حرف در مورد زیربار به اندازه خرید چند دستگاه لایروب و احیای یک چشمه کف زیربار موثر نمی‌باشد.
- ۳- سرمایه‌گذاری در جهت آموزش مردم علل الخصوص روستاهای اطراف زیربار
- ۴- کاهش برداشت آب از سفره‌های زیرزمینی زیربار و تکمیل سد گاران جهت تامین آب شرب میروان
- ۵- جلوگیری از ورود فاضلاب محلات میروان و روستاهای اطراف زیربار
- ۶- احداث سدها و حوضچه‌های رسوب‌گیر برای جلوگیری از ورود رسوبات به داخل آب
- ۷- متوقف نمودن ساخت و ساز در اطراف تالاب و پر کردن چاههای غیر مجاز

“عدنان داستوار”

دریژه‌ی بابتی ناوبه‌ندی خاکی یا

هه ره وهه، بابه‌تی چه‌می قزله سوو، باسی ناوی گه‌وره و شاری ویرانه. قزله سوو، رووباریکی وه‌زیه که زوربه‌ی مانگه‌کانی سال وشک و بی ناوه. که‌تهه بروا ناکنه من نامادم به به‌لگه و وینه و فیلم بیسه‌لمینیم”. کاک ره‌زا باغه‌بانی، نه‌وجا، گله‌یی له {سازمان محیط زیست} ی پارێزگای کوردستان کردوو که نه‌ک هه‌ر به کرده‌وه هاوکاری نه‌ویان نه‌کردوو، به‌لکوو تهنه‌ت بوچوونی خویان له باره‌ی ناوبه‌ندی لای خواری زریبار(سد خاکی ضلع جنوبی) و بادانه‌وه‌ی رووباری وه‌زری قزله سوو، ده‌ر نه‌پروه، و، و توویه: ... هه‌ر وهه‌ها که گالیله له دوایین دادگاییدا، مه‌ترسی سووتان و تیعدامی له سه‌ر بووه، به‌لام به زه‌وی وت: تو گردی و هه‌ر ده‌خولیته‌وه؛ منیش نه‌گه‌ره له سیداره بدریم نه‌یئیم و دووپاتی ده‌که‌مه‌وه که: زریبار تووشی مه‌رگی ناوه‌خت بووه و هوئی سه‌ره‌کی، نه‌وه ناوبه‌ندی لای خواری بووه‌تی. هوکاری دیکه‌شی هه‌یه به‌لام، به دروست کردنی نه‌وه ناوبه‌نده، ره‌وتی له ناوچوون و مه‌رگی ناوه‌ختی زریبار چهنه‌دین و چهنه‌د به‌راه‌ره خیراتر بووه‌ته‌وه”. نه‌وه ناوبه‌ندی لای خواری بووه‌تی به‌رپرسان ده‌کات و، نه‌لی: “...جینی سه‌رسوورمانه که چوون بوو هووتیل و سوویت و شتی له‌وه بابه‌ته وامی بی گه‌پانه‌وه و که‌م سوود ده‌دریت؟ له کاتیکدا نه‌وه پررژانه به هه‌بوونی زریبار و له دررژ ماوه‌دا بابه‌خدارن. به‌لام نه‌گه‌ره زریبار بیته‌نگاو و زه‌لکاو، نه‌وه شووتیانه ج بابه‌خکیان هه‌یه؟”. به‌رپرژ باغه‌بانی له ولامی یه‌کی له به‌رپرسان که و توووی، به به‌ستنی ناوبه‌ندی خاکی له به‌رده‌م زریباردا، به‌رمان به پهره سه‌ندنی قامیشلان گرتوووه، تیژیت: “به راست وا بیر ده‌که‌ینه‌وه؟! یا به پیچه‌وانه‌ی بوچوونی تیوه، به هوئی کوپوونه‌وه‌ی ته‌ی نشینه‌کان له پشت دیواری ناوبه‌نده‌که و ده‌ر نه‌چوونی فازلاوه‌کان و دیکه‌ی زله‌نازه‌لیه‌کان و...، به‌ستنیکی باش و له‌بار بوو پهره سه‌ندنی گرووگیا و به تاییدت قامیشلان‌ه‌کان ره‌خساوه. ته‌نانت شوپنیک بوو پاک ناوه‌کانی ده‌وری زریبار نه‌ماوه. تایا ده‌زانت که لیتاو و زبل و فازلاوی ۷-۸ ناوایی، به جینی نه‌وه ناوه زولان و پاکه که تیوه به‌لینتان دابوو له پشت ناوبه‌نده‌که‌وه ته‌نشین بووه؟”. هه‌ر وهه‌ها کاک ره‌زا باغه‌بانی له ولامی به‌رپرسی ئیداره‌ی ناوی پارێزگا، بو دیاری کردنی نه‌خوشینه‌کانی زریبار، نه‌لی: “زریبار به هوئی نه‌وه ناوبه‌نده خاکیه‌ی به‌ر ده‌می، به‌دخه‌وه تووشی نه‌خوشی شیریبه‌نجه بووه، نه‌ویش له‌وه شیریبه‌نجه ترسناک و کوشه‌نده‌کان. هه‌ر وهه‌ها ده‌لنیک سه‌ره‌تانی دیکه‌ی به بوئه‌ی پررژه‌که‌ی قزله‌سوو تووش بووه، که چاره سه‌ر کردنی ناسان ده‌نویتییت”. به‌رپرژ باغه‌بانی له کو‌تاییدا، سه‌رنج ده‌داته ولامی سالی ۱۳۶۹ ی هه‌تاوی (سازمان محیط زیست)، له سه‌ر بیجازه‌ی به‌ستنی ناوبه‌ندی له لای خواری زریبار، که یه‌که‌م مه‌رجی گرینگی نه‌وه بووه که نه‌یبت له مانگه گه‌رمه‌کانی سالدا، چه‌می زریبار، ناو له به‌ری پروات. ” به دلنیا‌یه‌وه تیژ: له مانگه گه‌رمه‌کانی سالدا چه‌مه‌که وشکه و هیچ ناویک له لانی کم ۴-۵ مانگدا له به‌ر زریبار ناروات”. ناوبه‌ندی خاکی به‌رده‌م زریبار(سد خاکی ضلع جنوبی) په‌تی سیداره‌یه و بو خنکاندنی زریبار هه‌ل خراوه؛ بو نه‌جاتی زریبار له مه‌رگی ناواده‌ی، خه‌لکی مه‌ریوان، به‌رپرسه‌کان و میدیاکان؛ فریا که‌ون، فریا که‌ون!!”.

کو‌کردنه‌وه و وه‌رگیزان: نه‌مین عه‌زیزی

جۆلانه

به سه رهاتى دنكه به فرىك

نووسىنى: "سه مه د بېهرهنگى"

يارى كه، راکه، پىكه نه

يارى كه، راکه، پىكه نه
 جلى بىكارى داكنه
 دهمارى سستى هه لكه نه
 يارى كه، راکه، پىكه نه؛
 توپىن و كه وشه ك و شه قىن
 يارى به كى زۆر جوان و به جىن
 ته وژم و تىن ئه ده ن به خوڤىن
 يارى كه، راکه، پىكه نه؛
 داوڤىنى راستى بهر مه ده
 له يارمه تى خۆت لامه ده
 خاو و خلىچك خۆت بامه ده
 يارى كه، راکه، پىكه نه؛
 جوانى ره وشت و كر ده وه
 بو ناو و به رزى پىشپره وه
 به گورج و گو لى سه ر كه وه
 يارى كه، راکه، پىكه نه؛

"فایه ق بىكه س"

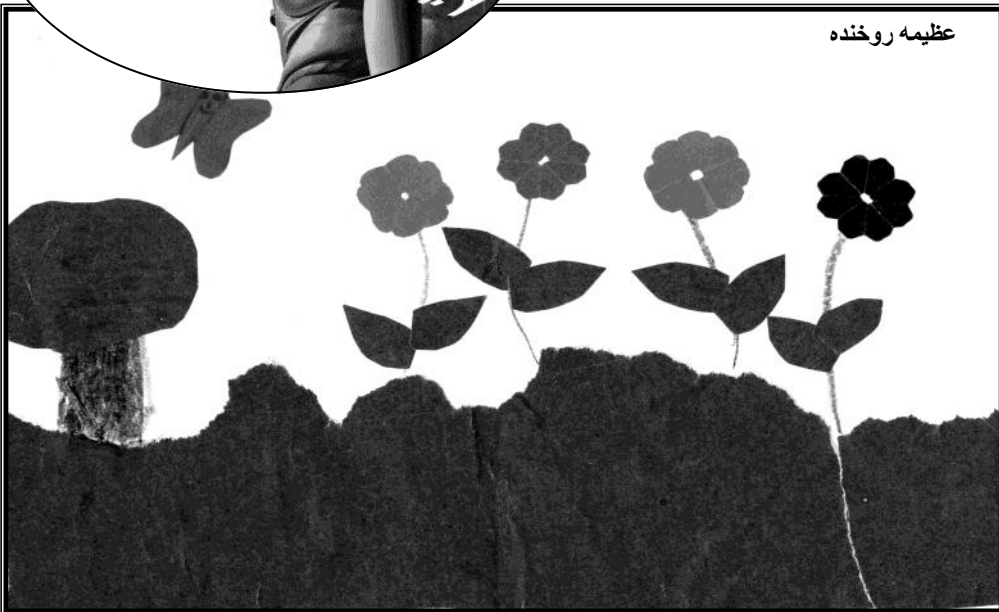

یه کجار په لمان هاویشتبوو. چەند سەد کیلوو مەترىک درىژ و پان ببوینه وه. گەرە کمان بوو بىنه باران و بگه رپه نه وه بو زه وى. من زۆر خو شحال بووم. ماوه يه ك رابرد. هه موو هه وه ره كان ببوینه نيوه ناو و نيوه هولم. خه رىك بوو بىنه باران. له ناكاو هه وا ساردى كرد. من له رزم لى نىشت. هه موو كه وتنه له رزه. سه رىكى ده وروو پىشتى خو م كرد. وت م به هاو رپه كه م؛ چى بووه؟ وتى؛ ئىسته له زه وىدا، له و شوڤنه كه ئىمه ی لىن، وه رزى زستانه. گاهه س له شوڤنه كانى دىكه هه وا گه رم بىت. به لام ئه م سه رمای له ناكاه ناهى لىت ئىمه بىن به باران، بپروانه من خه رىكه ئه بم به به فر، تو خۆتیش خه رىكه..... . هاو رپه كه م نه تىوانى قسه كه ی ته واو بكات، بوو به به فر و رى كه وت به ره و زه وى. من و هه زاران دنكى تر به دواى يه كدا بووین به به فر و بارىنه سه ر زه وى. ئه و كاته ی من له ده رىادا بووم زۆر سه نگىن بووم، به لام ئىسته زۆر سووك ببووم و وه ك په ره كایه ك با لم ئه گه رته وه. نه مه ده زانى سه ر ما چى سه، سه ر ما ببوو به له ش و گىانى من. هه ر سه مام ده كرد و ده هاتمه خواره وه. كاتىك گه یشتمه نزىك زه وى، سه رىم كرد له م شاره جوانه ی تو دام. زۆر له ده رىا گه وه ره كان دوور بوومه ته وه. ئىسته كه له ناو ده ستى تو دام، زۆر خو شحال م. من هه موو منداله كانم خو ش ئه وى". له م كاته دا دهنگى دنكه به فره كه بپرا. سه رىم كرد، بووه ته دلۆپىك ناو.

وه رگىر: ئه مین عه زىزى

زستان بوو، به فر هه موو شوڤنىكى داگر تبوو. من له پىشت ده لاقه ی ماله وه سه رى سه مای ئه و دنكه به فرانه م ده كرد كه دواى سه ماكه یان له سه ر داره كان، دىواره كان، ته نافى جل و به رگ و هه موو شوڤنىك ئه نىشتنه وه. من ده ستم كىشایه ده وه و گه رتمه ژىر دنكه به فرىك. دنكه به فر به هىمنى له ناو ده ستمدا نىشته وه. ناى چەند سپى و جوان بوو! له به ر خو مه وه و ت م؛ چەند خو ش بوو ئه گه ر ئه م دنكه به فره، به هاتایه ته زوان و به سه رهاتى خو ی بو م بگىر ایه ته وه. له م كاته دا دنكه به فر هاته گف ت و وتى: "ئه گه ر هه ز ئه كه ی به سه رهاتى من بزانى، گو ی م بو را گه ر با بو ت بگىر مه وه؛ من چەند مانگىك پىش ئىستا دلۆپىك ناو بووم. له ده رىا يه كى گه وه ره دا له گه ل ملبارها دلۆپى تر، ئه م لا و ئه و لامان ئه كرد. له رو ژىكى هاوڤى زۆر گه رم دا، من له تاو گه ر ما خو م نه گه رت و بووم به هولم. هه زاران هه زار دلۆپى دىكه له گه ل مندا بوون به هولم. ئىمه ئه وه نده سو ك ببوون، وه ك بلڤى بالمان ده ر هىنا بىت، به ره و ناسمان هه لفرىن. با، به كه یفى خو ی ئىمه ی به هه ر لایه كدا ده كىشا. ئه وه نده له زه وى دوور كه وتىنه وه، كه ئىتر كه سمان نه ئه دى. له هه موو لایه كه وه كو مه له هولمه كانى دىكه ئه هاتن و ئه چه سپان به ئىمه دا. جار جار یش ئىمه ئه رپوشتىن و ئه لكاین به كو مه له هولمىكى گه وه ره تر دا. تىكه لى يه كتر نه بووین و زۆر تر ئه گو وشرا ین به يه كدا. به م جو ره سه ر ئه كه وتىن و دوور نه بووینه وه و زۆر تر و گو وشرا وتر نه بووین. بپرىك جار به ره هه تاومان ئه گه رت. جارى وا، به ر مانگ و ئه سىتیره كانمان ئه گه رت و شه ومان تارىكتر ئه كرد. به وته ی بپرىك له دنكه هولمه كان، ئىمه ببوون به هه ور. شنه ی با، به كه یفى خو ی جه سته ی ئىمه ت ده گو پرى. ئه و كاته ی من له ناو ده رىا وه سه رى هه وه ره كانم ده كرد، بپرىك جار هه ورم له جه سته ی وشتر و مرو ف و كه ر و شتى دىكه دا ئه بىنى. نازانم چەند مانگ به م جو ره له ناسماندا وىل و سه ر گه ردان بووین. ئىمه زۆر سه ر كه وتىبووین. هه وا به ره و ساردى رو شتبوو. ئه وه نده چو بووین به ناو يه كدا و جىگام لى ته نگ ببوو، نه م ئه تىوانى ده س و پاى خو م درىژ كه مه وه. پىكه وه رىكه وتىن. من نه مه ده زانى به ره و كو ی ده رپىن. ده وروو به رى خو م نه ئه دى. هه تاویش ديار نه بوو. وا ديار بوو ئىمه به ره هه تاومان گه رتبوو.

عظیمة روخنده

سیخوره

۱- بویه زیاتر له سهد جار دهقهری مه‌ریوان و چیاکانی ناگری تی نه‌چوو؟!

له‌وانه‌یه له ژیر ئەم خاکه نهوت هه‌بی، نهوت و داریش به پزیسکی ناگرن، وه‌ک بووک و خه‌سو!

۲- داخۆم براییانی نه‌نجومه‌نی سه‌وزی چیا چون گوشت برژینن؟ که نه‌وه‌نده دزی سووتاندنی داره‌کانن! پاش بیر کردنه‌وه‌یه‌کی زۆر، وتم نه‌و که‌سه رووبه‌رووی دهفته‌ری نه‌نجومه‌ن دووکانی زوخال فرۆشی داناوه، نه‌ویش هه‌مان بیری کردوه‌ته‌وه!

۳- له به‌ریکی زریبار خووگه‌کان له به‌ر ته‌قه‌ی تفه‌نگ ناو‌پرن نزیکی خه‌لک و ناوه‌دانی بکه‌ون.

له به‌ریکی دیکه‌ی زریبار خووگه‌کان بو لای خه‌لکه‌که نه‌چن، بو که‌یک خواردن!!! چ س‌پیکه‌؟!

۴- براییانی نه‌نجومه‌ن له هه‌موو بوواره‌کانی دلسۆزیدا دیارن؛ به‌شکم چهن که‌سیان بچن، بو شاره‌وانی، به‌شی رهنگ و پازانه‌وه‌ی شار، داوا که‌ن یا وینه‌کانی مامۆستا مه‌وله‌وی و مامۆستا قانع تازه بکریته‌وه، یا به‌ ئیحترامیان پاک بکریته‌وه!!

۵- نه‌لیم؛ براییانی ماندوو نه‌ناسی نه‌نجومه‌ن له‌م هاوینا زیاتر له ۱۰۰ جار ناگریان کوژانده‌وه، بو زه‌حمه‌تیکی دیکه‌ ناکیشن. لای ((پل هوایی)) ه‌کان ناوه‌ستن بلین به‌و که‌سانه له ژیر پرده‌کانه‌وه نه‌چن تکایه له سهر پرده‌کانه‌وه چنه نه‌و به‌رو!!

هه‌م نه‌مان و هه‌م نه‌وان له وتن و به‌ گوئی کردن زبان ناکه‌ن!!!

((نه‌حمه‌د موسه‌نیفی))

دووڕ کوژه سروشت

رواله‌ته نه‌م جوانیبه،

دیو جامه‌یه...

بزه‌ی مانگ و سه‌مای به‌فروو

سیحری هه‌له‌مووت!

تا سه‌ر نه‌که‌یت به‌ مالانی بن میچ نه‌ویی،

تیکه‌ل نه‌بی له گه‌ل ناله‌ی ره‌ز و باخ و

ژانی زه‌ویی،

تا گوئی نه‌گری له دل‌ی شاخ

له زامی دار،

به ده‌ستی خۆت ده‌س نه‌خه‌یته

سه‌ر ته‌وێلی "تا" لئ هاتووی

که‌ژوو کو‌سار،

قه‌ت ناگه‌یته قوولایی ناخ...

له ته‌نکاوا قه‌ت مرواری دل‌ی میژوو

نادۆزیه‌وه!!

شیر کو بیگه‌سی

شماره تماس ۰۹۳۶۶۴۵۹۱۰۵ پیام مردم

- با توجه به ضعف شورای شهر و شهرداری مریوان در کنترل ساخت و سازهای بی رویه زمین داران حاشیه شهر خصوصاً اراضی روستاهای به یه له و له نج ناوا و موسک و چه سه ن ناوله و اراضی محله سردوشی تقاضا مندیم هنگام تفکیک اراضی خود حریم کوچه ها و خیابانهای استاندارد را در نظر بگیرند.

(هادی رستمی)

- از راهنمایی و راندگی می خواهیم به رانندگان متخلف در چراغ قرمزها مخصوصاً چهار راه کوره ی موسوی برخورد جدی نماید.

(آزاد چ)

- ای مردم عزیز شهر مریوان لطفاً به حفظ محیط خود توجه داشته چون خودمان در داشتش سهیم هستیم به امید فرهنگ سازی درست در شهرمان چه از نظر پاکیزگی، درش خواندن و کمک به یکدیگر، به مردم پیشنهاد می کنم حتماً مطالب این مجله را از دست ندهند.

(روژه لات)

- متأسفانه به علت کیفیت پایین آسفالت، و حفاریهای پی‌درپی، تمام خیابان‌ها و کوچه‌های سطح شهر به شدت تخریب شده است، و مسولین هم در این مورد اقدام جدی به عمل نمی‌آورند، مردم تا کی این وضع تاسف بار را تحمل کنند؟

(دیار یزدانی)

